

A Nemzeti alaptanterv

Kaposi József

Előzmények

- ▶ EU → egyre nagyobb figyelem az oktatás világára → nemzeti oktatáspolitikák európai koordinációja
- ▶ Kompetencia alapú tudásértelmezésre épülő tantervi szabályozás irányába elmozduló európai trendek
- ▶ Tanulásértelmezés kiszélesedése → formális, nem formális és informális tanulás
- ▶ Európai képesítési keretrendszerek
- ▶ Szakpolitikai inga a decentralizált és a centralizált szabályozás között
- ▶ Kétpólusú szabályozás térnyerése
- ▶ A Nat különböző változatai → részletes tartalmi követelmények eltűnése

A Nat, mint jogszabály

Alapelvek

Az oktatás közfeladat:

- ▶ a közzolgálati garanciát a tanítás tartalmában is érvényesíteni szükséges.

A NAT szimbolikus dokumentum:

- ▶ üzenetértékű a nemzedékek közötti kapcsolat szempontjából,
- ▶ a laikusokhoz is szól,
- ▶ alapjai az egységességnek és differenciálásnak, tehetséggondozásnak.

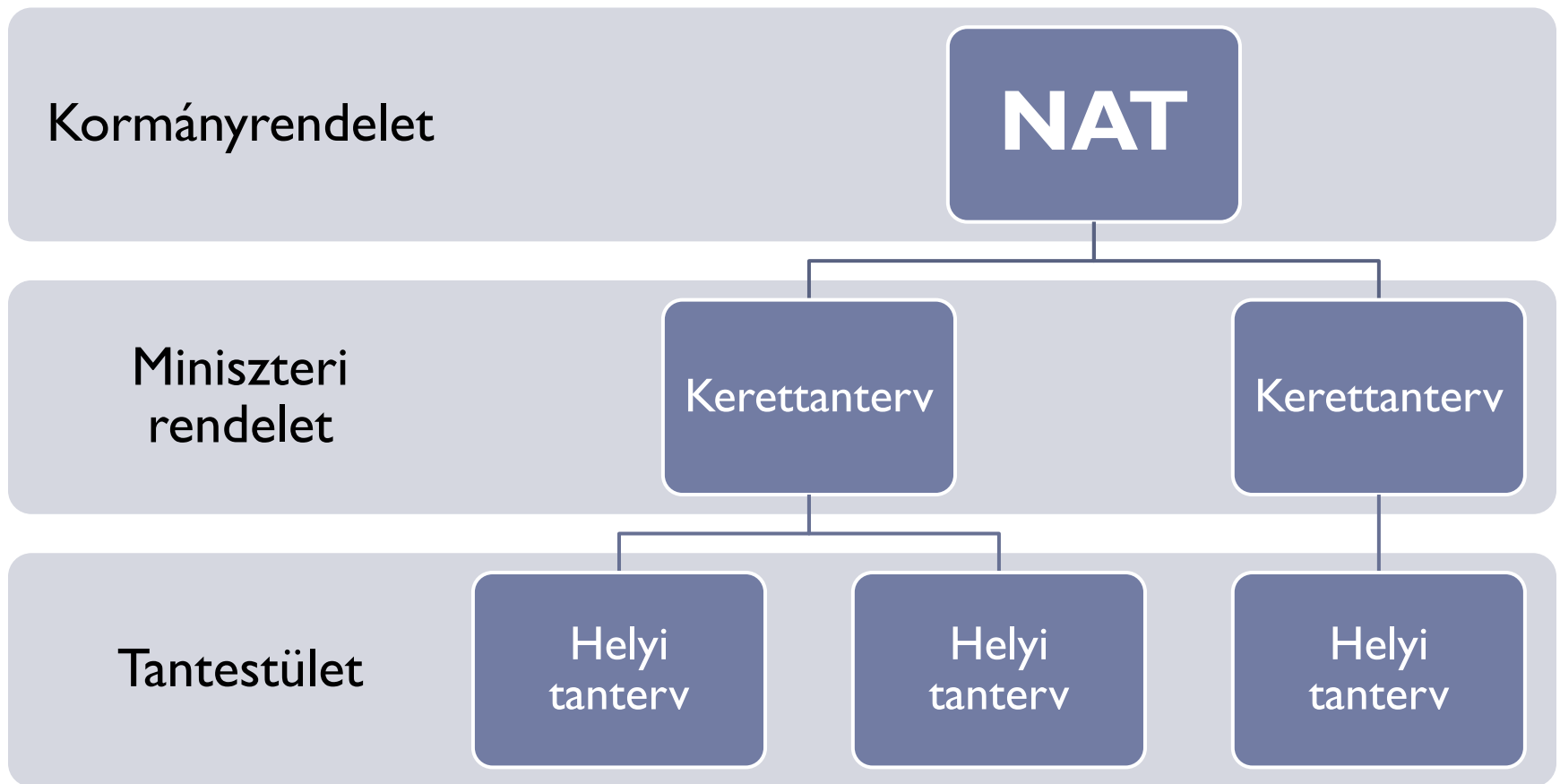
A NAT törvényi háttere

Nemzeti alaptanterv biztosítja:

- ▶ az iskolai nevelés-oktatás tartalmi egységét,
- ▶ az iskolák közötti átjárhatóságot ,
- ▶ meghatározza az elsajátítandó műveltség tartalmát,
- ▶ kötelező rendelkezéseket állapít meg az oktatásszervezés körében,
- ▶ különösen a tanulók heti és napi terhelésének korlátozására.

A tantervi szabályozás szintjei

A NAT helye a tantervi szabályozásban

NAT

a minimális tartalmi követelmények is meghatározó központi alptanterv

Kerettantervek

részletes, tantárgyra és évfolyamokra vonatkozó követelményeket meghatározó tanterv

**Erre épülnek a
TANKÖNYVEK**

Helyi tantervek:

a helyi sajátosságoknak, az iskola arculatának megfelelően kialakított, ám a kerettantervekben meghatározottakat figyelembe vevő tanterv

A NAT és a tartalom kiterjedtsége

Tartalomra és terjedelemre tekintettel egyaránt

Tankönyvek szintje	
Kerettanterv:	<ul style="list-style-type: none">• Részletezettebb témák• Pl.: fogalmak, nevek, időpontok
NAT:	<ul style="list-style-type: none">• Követelmények magas elvonatkoztatási szinten („kapuk”)

Példák az eltérő szintekre

Történelem 1.

Az ókori Kelet témáján belül (5-8. évfolyamon)

NAT szint	Az ókori Egyiptom anyagi és szellemi kultúrája.
Kerettantervi szint	Öntözéses földművelés a Nílus mentén. A piramisok. Tudomány és művészet Kiegészülve a szükséges fogalmakkal, nevekkel és helyekkel.
Tankönyvek szintje	Egyiptom, a Nílus ajándéka A piramisok istenei A piramisok népe Mumifikálás, csillagászat, orvoslás. Az egyiptomi képek

A Nat szerkezete, alapelvei

A NAT struktúrája

I. Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei

- ▶ A köznevelés feladata és értékei
 - ▶ Fejlesztési területek – nevelési célok
 - ▶ Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek
- ▶ A Nat, a kerettantervek és a helyi szintű szabályozás
 - ▶ A köznevelési rendszer egyes feladataira és intézményeire vonatkozó szabályok

II. Kompetenciafejlesztés, műveltségközvetítés, tudásépítés

- ▶ A kulcskompetenciák
- ▶ Műveltségi területek
 - ▶ A Nat műveltségi területeinek felépítése

III. A műveltségi területek anyagai

- ▶ 1-4., 5-8., 9-12 évfolyamokon

A köznevelés feladata és értékei

Alapvetően a nemzeti műveltség átadása és az egyetemes kultúra közvetítése, a szellemi-érzelmi fogékonyság és az erkölcsi érzék elmélyítése.

Feladata továbbá:

- ▶ a tanuláshoz és a munkához szükséges készségek, képességek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése,
- ▶ a közjóra való törekvés megalapozása,
- ▶ a nemzeti és társadalmi összetartozás megerősítése.

Hangsúlyosabb kiemelt fejlesztési területek

- ▶ Erkölcsi nevelés
- ▶ Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés
- ▶ Állampolgárságra, demokráciára nevelés
- ▶ Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- ▶ A testi és lelki egészségre nevelés
- ▶ A családi életre nevelés
- ▶ Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- ▶ Fenntarthatóság, környezettudatosság

A kulcskompetenciák

- ▶ Anyanyelvi kommunikáció
- ▶ Idegen nyelvi kommunikáció
- ▶ Matematikai kompetencia
- ▶ Természettudományos és technikai kompetencia
- ▶ Digitális kompetencia
- ▶ Szociális és állampolgári kompetencia
- ▶ Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- ▶ Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség
- ▶ A hatékony, önálló tanulás

Közműveltségi tartalmak

- ▶ A Nat 2012 a korábbi oktatási kormányzat törekvéseivel ellentétben nemcsak a fejlesztési feladatokat, elsajátítandó kompetenciákat, készségeket írja elő, hanem az iskoláztatás során elsajátítandó közös műveltséganyagot
- ▶ Az egyre inkább globalizálódó világ ellenhatásaként felértékelődnek a nemzeti, regionális és helyi identitások, amelyeket alapvetően egy közös műveltséganyag, kulturális kódrendszer tud összetartani.
- ▶ A Köznevelési törvény a Nat segítségével, állami eszközökkel garantálja, hogy a tartalmi szabályozás meghatározó dokumentumában megfogalmazott fejlesztési célok, tartalmak az iskoláztatás során érvényesüljenek.
- ▶ Mindig vitathatók egy közműveltségi kánonnak a tartalmai, de ha tudomásul vesszük, hogy ez egy dinamikusan változó és változtatandó tartalmi elem, akkor az ezzel kapcsolatos ellenérzések is könnyebben oldhatók.

A köznevelési rendszer egyes feladataira és intézményeire vonatkozó külön szabályok

- ▶ Az erkölcsstan oktatása
- ▶ A hit- és erkölcsstan oktatására vonatkozó szabályok
- ▶ Egész napos iskola
- ▶ A mindennapos testnevelés
- ▶ A mindennapos művészeti nevelés
- ▶ Az idegennyelv-oktatás
- ▶ Az óvodai nevelés, valamint az iskolai nevelés- oktatás kapcsolata
- ▶ A szakiskolai nevelés
- ▶ A kollégiumi nevelés, valamint az iskolai nevelés-oktatás kapcsolata
- ▶ Az Arany János Tehetséggondozó Program, az Arany János Kollégiumi Program és az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program
- ▶ A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei
- ▶ A nemzetiségi nevelés és oktatás elvei

Műveltségi területek a Nat-ban

Példák

Műveltségterületi jellemzők

- ▶ Nem követik a tanórai feldolgozás rendjét (pl: koncentrikus felépítés);
- ▶ hangsúlyosan szerepel a tevékenykedtetés;
- ▶ integratív szemlélet (természettudomány, humán területek);
- ▶ kiemelten foglalkoznak az információk gyűjtésével és kritikai értelmezésével;
- ▶ az iskolai gyakorlati alkalmazása tekintetében is fejlesztés-centrikusak.

A műveltségi területek

1. Magyar nyelv és irodalom
2. Idegen nyelvek
3. Matematika
4. Ember és társadalom
5. Ember és természet
6. Földünk – környezetünk
7. Művészetek
8. Informatika
9. Életvitel és gyakorlat
10. Testnevelés és sport

Műveltségi területek *közös kiemelt céljai*

- ▶ a tevékenykedtetés (cselekvő részvétel) (kísérlet, megfigyelés) középpontba állítása;
- ▶ az informatika alkalmazása;
- ▶ a szociális kompetenciák sokirányú fejlesztése;
- ▶ a közösségi élethez, a munka világába való belépéshez szükséges képességek és ismeretek;
- ▶ az egészséges életmód kialakítása;
- ▶ az aktív részvétel, öntevékenység és a kreativitás biztosítása;
- ▶ a médiumok alkotó használata;

Műveltségi területek *általános jellemzői*

- ▶ kiemelten foglalkoznak az információk gyűjtésével és kritikai értelmezésével;
- ▶ az egyes iskolai fokozatokon ismétlődő szempontok szerint spirálisan bővülő ismereteket tartalmaznak;
- ▶ nem lezárt rendszerként jelennek meg;
- ▶ nem a tanórai feldolgozás sorrendjét és szintezését jelenítik meg;
- ▶ hangsúlyozzák a tudás örömének, a beleélésnek, a személyes véleményalkotásnak és a társas tanulás különböző formáinak tanulásban betöltött fontos szerepét;

Nemzetközi kitekintés - tendenciák

- ▶ Nemzetközi hatások erősödése a tantervi szabályozásban (pl. a tagállamok reakciója a műszaki-természettudományos oktatás erősítésére az EU-ban)
- ▶ A nemzetközi pedagógiai mérések-értékelések szabályozó ereje erősödik (pl. a PISA-sokk hatására elindult tantervi reformok, fejlesztések)
- ▶ Az egyéni érvényesülés igényének megjelenésével az osztály- és egyéni szintű tervezés egyre nagyobb hangsúlyt kap

Összegzés

- ▶ A kompetenciafejlesztési elvárások összhangba kerüljenek a közműveltségi tartalmakkal.
- ▶ A fejlesztés és az ismeretátadás komplex és kiegyensúlyozott folyamatban valósulhasson meg.
- ▶ Hangsúlyosabb szerepet kapjanak a gyakorlatorientált tevékenységek, az életviteli kompetenciák (egészségre nevelés, testmozgás, pénzügyi, gazdálkodási, vállalkozási ismeretek).
- ▶ A bevezetés tervezett időpontja:
2013. szeptember - 1., 5. és 9. évfolyamon.

